

A nagykőrösi plébánia újjáalapítása 1778-ban

Schramek László

főlevéltáros

Magyar Nemzeti Levéltár

Pest Vármegyei Levéltára

Az egyházközség középkori története dióhéjban

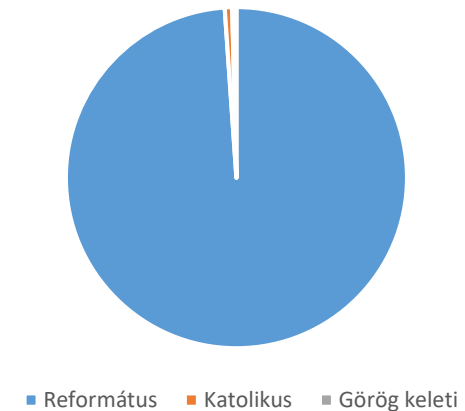
- A plébánia 1276-ban már létezett
- Szent László tiszteletére templomot emeltek
- A templom gótikus bővítése 1516 körül
- A reformáció megjelenik Nagykőrösön 1529 körül
- A templom további kiegészítése 1560 körül

Demográfiai és felekezeti viszonyok Nagykőrösön a 18. század végén

- Lakosságszám: 9310 fő
- Reformátusok aránya: 98,9%
- Katolikus aránya: 0,7%
- Görög keletiek: 0,4%

Nagykörös felekezeti tagolódása a 18. század végén

Katolikus-református viszony a 16–18. században

Békés egymás mellett élés

A béke megbomlásának oka:

Katolikus változat: tehetős református
előjárók katolikusüldözése

Református: ún. döglött kutya incidens

Keglevich Miklós védlevele a nagykőrösi
katolikusok részére 1668.

Dvornikovich Mihály váci püspök igénye a
templomra a 17. század végén.

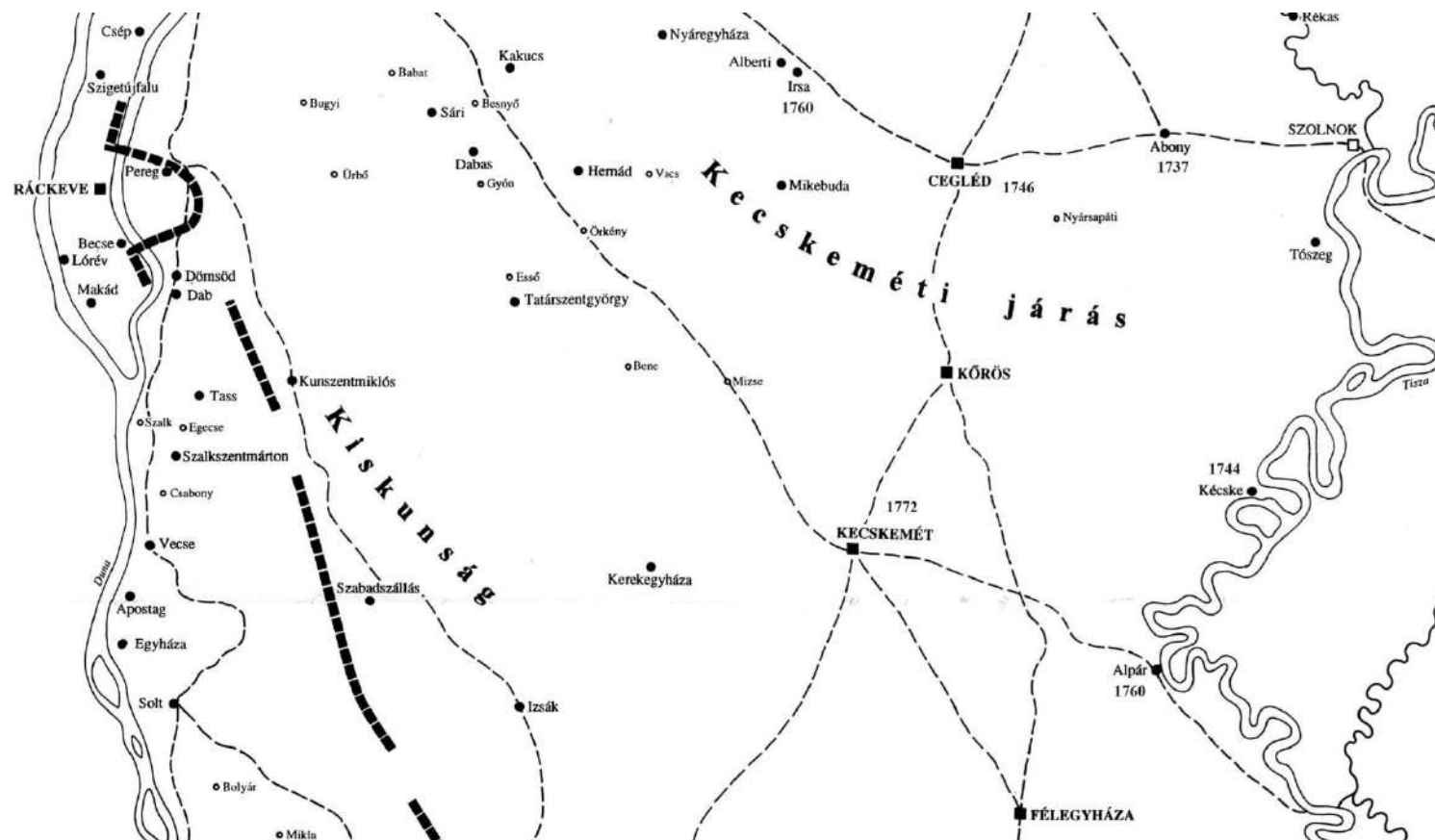
Első kísérlet a nagykőrösi plébánia újjáalapítására (1732)

- Kecskeméti ferences házfőnök, Kroppf Ádám kezdeményezése és az Althan Mihály Frigyes irányítása alatti Consistorium támogatása
- Keglevich Miklós gróf és a város társbirtokosai nem támogatták

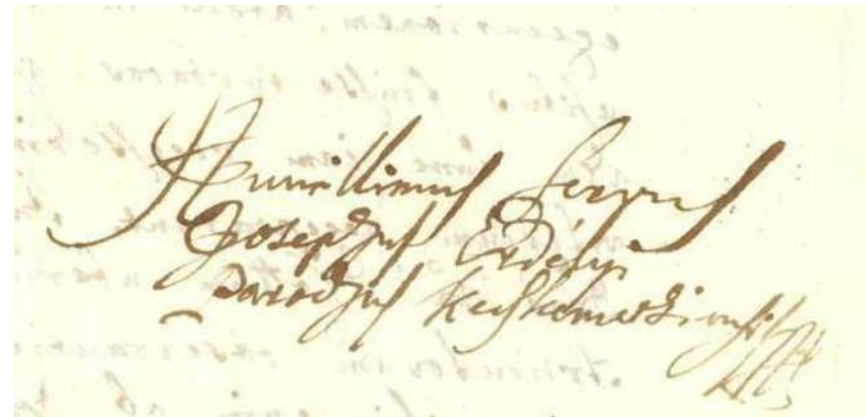
A katolikus egyházi intézményrendszer újjáélesztése Pest-Pilis-Solt vármegye déli részén

- Plébániák újjáalapítása
Tápióbicske (1719),
Abony (1737), Cegléd
(1746), Irsa és
Tiszaalpár (1760),
Kecskemét (1772)
- Ünnepeles szinten jó
kapcsolat (ld. Althan
Mihály Károly kánoni
látogatása (1744))

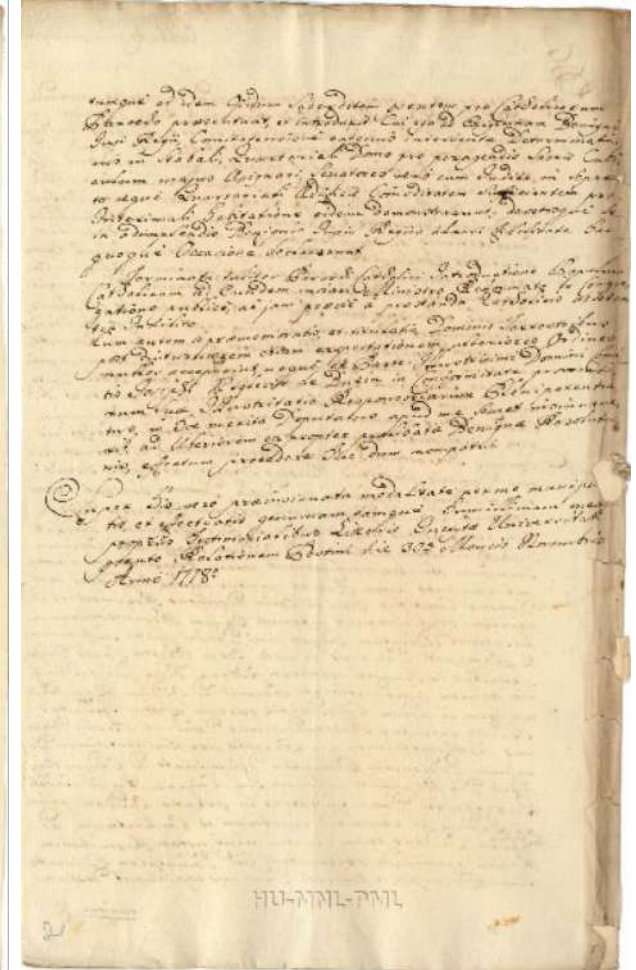
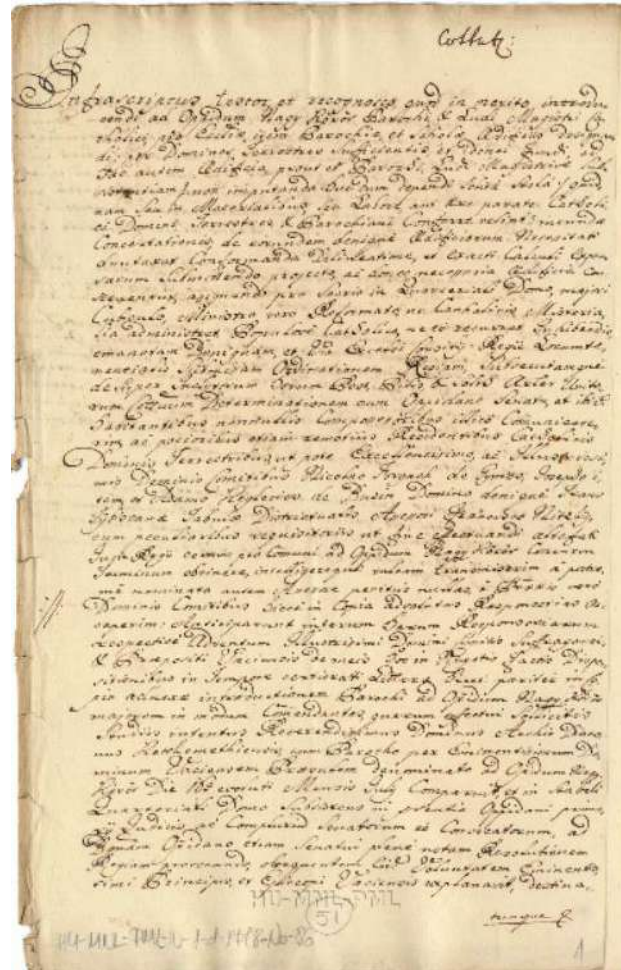
A plébániaalapítás gondolata (1768)

- Hagyomány szerint:
Katonai beszállások során Caramelli ezred Szenus nevű századosa kezdeményezte a misék bemutatását (1768)
- Tényleges lépések:
Erdélyi József esperes (1776)

Az alapítást megelőző hivatalos vizsgálat

- Vizsgálat célja megállapítani:
 - a) hívek számát
67 város szerint
165 a püspökség szerint
 - b) a plébánia anyagi alapjait
az egyházi tized 1/16-a és
minimális stóla
 - c) a lelki gondozás eddigi módját
alpári plébános és kecskeméti
ferencesek

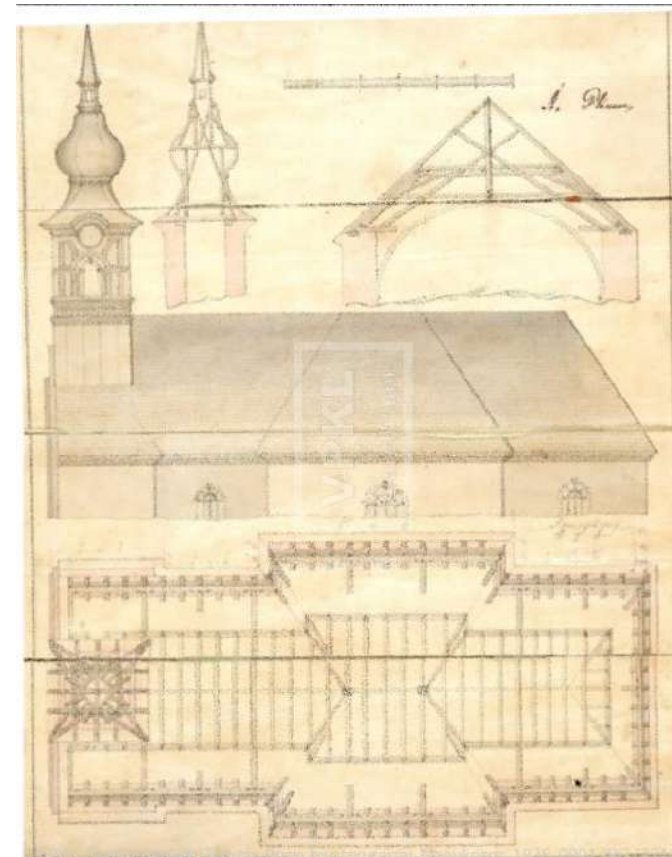
Az alapítást megelőző hivatalos vizsgálat II.

- A város fellebbezése a Kancelláriához eredménytelen maradt.
- Az első plébános Hatos Imre bevezetése a városba: 1778. július 16.
- Első misézőhely a kvártélyház

A templomépítés nehézségei

- Mária Terézia elrendelte a templom helyének kijelölését a földesurak részére (1778. április 10.)
- Házhelyek kijelölése (1779. április 15.)
- Építkezés (1779–1788)
- Plébániaépület befejezése (1792)

A templomépítés nehézségei

- Mária Terézia elrendelte a templom helyének kijelölését a földesurak részére (1778. április 10.)
- Házhelyek kijelölése (1779. április 15.)
- Építkezés (1779–1788)
- Plébániaépület befejezése (1792)

Tanulságok és kérdések

- 1) A hadsereg hány helyen játszotta a „trójai faló” szerepét a rekatolizálásban?
- 2) Meddig tartható az elnyomó katolikus és toleráns protestáns toposz?
- 3) Nem kell-e újra megvizsgálni Nagykőrös örökváltságának történetét?

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!